

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Udrag fra Fru Marie Grubbe

Citation: Jacobsen, J. P.: "Fru Marie Grubbe", i Jacobsen, J. P.: *Fru Marie Grubbe*, udg. af Jørn Erslev Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1989, s. 207. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjp07val-shoot-idm140176977102864/facsimile.pdf> (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Fru Marie Grubbe

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Tilblivelse

Fra spire til værk

I 1883 beskriver Georg Brandes i *Det moderne Gjennembruds Mænd*, hvad han kalder »Spirepunkterne» i J.P. Jacobsens arbejder. Han gør opmærksom på, at kimen til *Fru Marie Grubbe* er at finde i den scene, hvor Marie Grubbe stikker efter Ulrik Frederik Gyldenløve med en kniv. Handlingen er voldsom og impulsiv og blev gjort, »fordi hun ikke kunde lade være, fordi hendes Vilje ingen Magt havde over hendes Hjerne, eller hendes Hjerne ingen Magt over hendes Vilje», som Jacobsen skriver (se side 104). Brandes opfatter handlingen som både ubevidst, uvilkårlig, uforsætlig – og grusom, vellystig. Ideen bag denne scene, fortsætter han, havde J.P. Jacobsen først til hensigt at udvikle i form af en anklaget kvindes forsvarsskrift, men efter at have læst Holbergs epistel nr. 89 (se »Tillæg») bliver scenen spiren til fortællingen om Marie Grubbe. Det er imidlertid også muligt, at Brandes selv har været med til at sætte J.P. Jacobsen på sporet af det, der kunne udvikle denne spire. Han skrev i juli 1869 tre længere kronikker om »H.C. Andersen som Æventyrdigter» og bemærker heri, at »i Æventyrformen ligger (. . .), at Rammen ikke kan optage Noget, der for poetisk at komme til sin Ret udfordrede en dyb Sjæleskildring, en alvorlig dramatisk eller romanagtig Udvikling. En Kvinde, som den Marie Grubbe, af hvis interessante Liv Andersen giver en Skitse i *Høse-Grethe fortæller*, er altfor meget Karakter til at det skulde være en Æventyrdigter muligt at fremstille eller forklare hendes Væsen (. . .)» (G. Brandes, *Samlede Skrifter*, II, 1899: 126.)

Mord, Hor, Kapitelstakst . . .

Første gang J.P. Jacobsen selv meddeler, at han er gået i gang med romanen, er i et ofte citeret brev til Edvard Brandes d. 7. marts 1873, hvori han skriver:

»Tænk dig jeg staar op hver Dag kl. 11, og gaaer paa kgl. Bibliothek og læser gamle Dokumenter og Breve og Løgne og Billeder om Mord, Hor, Kapitelstakst, Skjørlevnet, Belejring, Torvepriser,